

ний на тривалий період часу та його ефективність є дещо нижчою за ефективність короткотермінової інвестиції, можливої в даний момент часу, то необхідно оцінити, чи банку буде вигідно вкласти гроші на короткий період, а після закінчення даного прибуткового проекту, можливо, не мати змоги інвестувати гроші з ефективністю, котру запропоновано в довготерміновому проекті, чи зразу інвестувати гроші на тривалий термін, хоча з дещо нижчою ефективністю.

Отже, запропоновані методи та показники оцінювання ефективності банківської інвестиційної діяльності дають змогу з більшою об'єктивністю вибирати найефективніший варіант інвестування, оскільки враховують багато чинників та реальну ситуацію в економіці.

Література

1. Васюренко О.В. Банківський менеджмент: Посібник. – К.: Вид. центр "Академія", 2001. – 320 с.
2. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій. – Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш, 2001. – 320 с.
3. Вовчак О.Д. Особливості аналізу та оцінки ефективності банківської інвестиційної діяльності// Вісник Львівської КА: Серія економічна. – Львів: ЛКА. – 2004, вип. 16. – С. 141-147.
4. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – К.: ВІРА-Р. 1999. – 320 с.
5. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
6. Усоскин В.М. Современный коммерческий банк// Управление и операции. – М.: "Все для всех", 1993. – 320 с.
7. Черкасов В.Е. Финансовый анализ в коммерческом банке. – М.: ИНФРА-М, 1995. – 272 с.

УДК 339.13

Доц. Т.В. Футало¹, канд. екон. наук – ЛКА

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО РИНКУ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

Розглядаються основні соціально-економічні проблеми розвитку сільського ринку споживчих товарів. Аналізуються чинники впливу на його збалансування. Подано рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування сільського ринку.

Doc. T.V. Futalo – Commercial Academy of Lviv

The character and tendencies of modern development of agricultural market of consumer goods

The principal social economic problems of development of agricultural market of consumer goods are examined. Means of influence on its balance are analysed. The recommendations according rising of effectiveness of agricultural market are given.

Тенденції розвитку споживчого ринку будь-якої країни здійснюють прямий вплив на рівень життя населення. Від організації виробництва товарів споживання, діяльності підприємств торгівлі, асортиментної та цінової політики на цьому ринку залежить ступінь задоволення потреб індивідів у матеріальних та духовних благах. Позитивні тенденції у споживанні населення відображаються через збільшення обсягів роздрібного товарообороту. А це

¹ кафедра комерційної діяльності і підприємництва Львівської комерційної академії

стає можливим за рахунок зростання платоспроможного попиту на товари та послуги. Реалізувати такі завдання сьогодні дуже складно у сільській місцевості, що пов'язано із низькими грошовими доходами селян, зменшенням їх чисельності, натуралізацією доходів тощо.

Метою цієї роботи є ретельне вивчення сільського ринку споживчих товарів для дослідження проблем та перспектив його розвитку.

Насамперед, з'ясуємо, що означає поняття "ринок". Перша спроба дати наукове визначення ринку належить французькому економісту О. Курно. Він вважав, що ринок – це будь-який район, у якому відносини покупців і продавців настільки вільні, що ціни на ті самі товари мають тенденцію легко і швидко вимірюватися.

Англійський економіст А. Маршалл стверджував, що "чим досконалішим є ринок, тим сильнішою є тенденція у всіх його пунктах у той самий момент платити за той самий предмет однакову ціну" [5, ст. 235]. У цих визначеннях чітко простежується думка, що основна функція ринку ціноутворююча.

З точки зору марксизму, ринок – це форма історично визначеної системи економічних відносин товарного виробництва, межі якої задаються її істотним, глибинним протиріччям. Обмін товарів стає формою системи економічних відносин товарного виробництва, і організація цієї системи обміну товарів, її інститути, процес цього обміну, його суб'єкти, самі товари, які функціонують у рамках цієї системи, – все це набуває в марксистській термінології ім'я ринку [3, ст. 134-136].

На відміну від марксистів, американські вчені К. Макконелл і С. Брю вважають, що ринок – це вічна економічна система. Автори "Економікса" розглядають ринок як інститут або механізм, який зводить разом покупців (представників попиту) і продавців (постачальників) окремих товарів та послуг. Більш змістовне визначення ринку дає учений-економіст Б. Гаврилишин. Суть ринку він вбачає у будь-якій діяльності, де наявні процеси купівлі і продажу й де набувають сили закони ринкової економіки.

Американський економіст П. Хейне стверджує, що ринок є набором взаємозв'язків або процесом конкурентних торгів. Близьке до цього визначення дають інші західні вчені [4, ст. 235]. У сучасній політичній економії відповідно до предмета цієї науки на передній план при визначенні сутності ринку виходить система або певна сукупність економічних відносин, а також робиться спроба пов'язати його з певними функціями.

Складність поняття "ринку" спричинила різноманітність підходів до його трактування (табл. 1).

Отже, підсумовуючи викладене вище, ми можемо трактувати поняття ринку у таких аспектах:

- по-перше, як місце, де відбувається процес купівлі-продажу результатів людської діяльності;
- по-друге, як сукупність економічних відносин між людьми у сфері обміну, посередництвом яких здійснюється реалізація людської діяльності;
- по-третє, як місце, де відбувається остаточне визначення суспільством втіленої в результати діяльності праці.

Табл. 1. Різноманітність визначень трактування поняття "ринок"

Підхід до трактування поняття "ринок"	Зміст трактування поняття "ринок"
Ринок як умовний простір	Ринок – подумки уявлюване місце, де... шляхом порівняння цін на блага і обсягів їх пропозиції приводяться у відповідність платоспроможність і готовність до поставок". Ринок – це сфера обміну всередині країни і між країнами, яка пов'язує між собою виробників і споживачів продукції. Ринок – сфера товарного обміну.
Ринок як механізм	Ринок – це механізм взаємодії продавців і покупців, іншими словами, відносин попиту і пропозиції. Ринок... сукупність інструментів, за допомогою яких здійснюється обмін товарами і послугами в результаті контактів покупців і продавців між собою". Ринок – складний передавальний пристрій, який дає змогу з найбільшою повнотою і ефективністю використовувати інформацію, поширену серед численних індивідуальних агентів.
Ринок як специфічні відносини	Ринок є пакетом угод, за допомогою яких продавці та покупці товарів і послуг вступають у контакт з приводу купівлі – продажу даних товарів і послуг. Ринок – це сукупність відносин товарного обміну. Ринок – це система товарно-грошових відносин, що виникають між покупцем і продавцем, яка включає механізм вільного ціноутворення, вільне підприємництво, що здійснюється на основі економічної самостійності, рівноправності та конкуренції суб'єктів господарювання у боротьбі за споживача.
Ринок як група людей	Ринок...група людей, що вступають у ділові відносини і укладають угоди з приводу будь-якого товару. Ринок...сукупність існуючих і потенційних покупців товару.

З цього визначення можна зробити кілька висновків стосовно практичного вивчення ринку, а саме: ринок треба розглядати як широку сферу підприємницької діяльності – бізнесу, тобто мова повинна йти не лише про купівлю – продаж товарів, а й про інші результати діяльності людей (інтелектуальну, фінансово-кредитну, інформаційну, тощо). Таким чином, поняття "товарний ринок" або "ринок товарів і послуг" – це лише елемент загального поняття "ринок". Виходячи з другого аспекту, ринок треба вивчати як економічну категорію. І, нарешті, трактуючи поняття " ринок" так широко, не слід ототожнювати його з поняттям " ринкової економіки", оскільки ринок – це лише її елемент, куди поруч із ним входять також сфери виробництва, розподілу і споживання.

Розглядаючи ринок як сукупність економічних відносин, які функціонують на різних рівнях суспільного виробництва, ми визначаємо ринок як місце з'ясування загальних потреб суспільства, конкретної взаємодії попиту і пропозиції і остаточне визначення вартості (ціни) результатів діяльності.

Процеси реформування висвітлили низку проблем, особливо складним є комплекс соціально-економічного розвитку сільського ринку, а саме: низький рівень життя населення, розвиток соціальної інфраструктури та її фінансування. Сільський ринок сьогодні здійснює широкомасштабний обмін

товарів в умовах інтенсифікації товарно-грошових відносин і, одночасно, сприяє соціальній орієнтації економіки шляхом активізації своєї ролі в соціальних перетвореннях для селян, підвищення престижності та мотивації до праці у сільському господарстві, вирівнювання доходів, покращення торгового, побутового та медичного обслуговування сільських жителів, створення додаткових робочих місць та розвитку інфраструктури села, підсобних підприємств і промислових, розширення промислової переробки сільськогосподарської продукції, забезпечення зайнятості сільського населення, особливо молоді, відновлення культурно-національних традицій на селі.

На нашу думку, сільський ринок має широке значення, яке розкриває складні і динамічні функції, що він виконує сьогодні: здійснює товарно-грошовий обмін великої маси товарів та послуг, забезпечує матеріальні потреби широкого і різноманітного контингенту споживачів, сприяє соціально-економічним змінам. Соціально-економічний розвиток села неможливо уявити без активної участі споживчого ринку. На сьогодні його значення і можливості недооцінюються. Сільський ринок охоплює широкий і соціально різнорідний контингент споживачів, які живуть у селах та сільських районних центрах. Враховуючи чималу сукупність споживачів, споживчий ринок здатний охопити не менше третини товарних ресурсів країни, які призначаються для сфери особистого споживання. Особливістю ринку є обмеженість і нестійкість платоспроможного попиту, що зумовлюється сезонним характером сільськогосподарського виробництва і високим ступенем ризикованості. Споживчий ринок за останні роки розвивається суперечливо, але основні тенденції залишаються незмінними і, по-суті, визначають його стан на сучасному етапі.

Одним із чинників впливу на розвиток сільського споживчого ринку є обсяг виробництва споживчих товарів. Зростання цього показника становить інтерес як для фірм-виробників та продавців, так і для споживачів продукції. Статистичні дані свідчать про значне скорочення обсягів виробництва товарів народного споживання протягом 1990-2002 років. У 2002 році рівень виробництва продукції становив лише 55 % від рівня 1990 року. Причому у 1998 році обсяг виробництва продовольчих товарів порівняно з 1990 роком скоротився у три рази (32 % від рівня 1990 року), а непродовольчих – аж у чотири рази (26 % від рівня 1990 року) [6, ст. 142]. Необхідно наголосити на існуванні позитивних тенденцій у виробництві товарів народного споживання протягом останніх років, адже темп приросту по цьому показнику у 2003 році порівняно із 2002 роком становив аж 20 % [7, с.79]. Індекси виробництва товарів народного споживання наведено у табл. 2.

Табл. 2. Індекси виробництва товарів народного споживання, %

Назви показників	1990 = 100						2002 до 2001
	1995	1998	1999	2000	2001	2002	
Товари народного споживання, у т.ч.:	45	32	35	43	51	55	108
продовольчі товари	48	32	33	39	46	50	108
алкогольні напої	72	62	72	91	109	126	115
непродовольчі товари	32	26	28	37	44	48	110

Зменшення обсягів виробництва споживчих товарів протягом 90-х років зумовило скорочення пропозиції вітчизняних товарів на внутрішньому споживчому ринку і викликало необхідність їх імпортування. Скорочення вітчизняного виробництва різко зменшило кількість зайнятих працівників та негативно вплинуло на рівень грошових доходів населення, а в кінцевому результаті знизився платоспроможний попит і роздрібний товарооборот.

Наступним чинником дисбалансу сільського споживчого ринку є низький рівень грошових доходів селян і, як наслідок, їх витрат. Грошові доходи сільського домогосподарства у 2002 році становили 419,7 грн. в місяць, враховуючи середній розмір домогосподарств доходи на одну особу дорівнювали лише 140 грн. Якщо порівняти середній грошовий дохід селянина з прожитковим мінімумом (340 грн. в місяць на одну особу), то можна говорити про бідність значної частини селянства і неспроможність придбати навіть найнеобхідніші товари та послуги. У 90-х роках становище було ще гіршим через високі темпи інфляції і падіння реальних доходів. Позитивні зміни спостерігаються з 1999 року і пов'язані зі зростанням реальних доходів громадян. У 2002 році ланцюговий темп росту цього показника досяг 118,0 % [7, с.216].

Ще однією проблемою є деформована структура сукупних ресурсів сільських домогосподарств: основним їх джерелом є не заробітна плата (23,5 %), а продукція особистого підсобного господарства (37,1 %) [7, с.260].

Зниження доходів негативно вплинуло на величину та структуру сукупних витрат домогосподарств. Головною статтею цих витрат, як видно з даних табл. 3, є витрати на харчування 65,5 % [7, с.169]. Економічною наукою доведено, що перевищення частки витрат на купівлю продовольчих товарів 50 %-ої межі свідчить про низький життєвий рівень населення і є одним із показників бідності. Для порівняння: у США в другій половині 90-их років витрати на продовольчі товари становили менше 10 % від загальних споживчих витрат домогосподарств. В інших розвинутих країнах вони коливаються від 15 до 20 %. При цьому спостерігається стала тенденція до збільшення частки витрат на харчування поза домом [15, с.148].

Табл. 3. Структура сукупних витрат домогосподарств сільської місцевості (в середньому за місяць в розрахунку на одне домогосподарство, %)

Назви показників	Роки			
	1999	2000	2001	2002
На харчування	71,7	71,5	68,2	65,5
На алкогольні напої	1,0	1,3	1,2	1,3
На тютюнові вироби	1,3	1,3	1,1	0,9
На непродовольчі товари та послуги	21,6	18,4	21,0	22,7
Інші витрати	4,4	7,5	8,5	9,6
Всього сукупних витрат	100,0	100,0	100	100

Важке матеріальне становище значної частини жителів сільської місцевості змушує їх виробляти сільськогосподарські продукти для власного споживання. Це стає об'єктивною причиною зменшення роздрібного товарообороту і звужує місткість сільського споживчого ринку. За даними обстеження умов життя домогосподарств у 2002 році, частка вартості спожитої

продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та від заготівель становила 23 % у структурі сукупних ресурсів селян, крім цього, частка доходів від продажу сільськими домогосподарствами продукції становила 14, 1 %. Для порівняння частка доходів від оплати праці дорівнювала лише 23,5 % [5, с.260]. Можна зробити висновок, що особисті підсобні господарства відіграють основну роль у формуванні сукупних ресурсів сільських домогосподарств. На користь цього факту свідчать і дані обстеження щодо частки спожитих продуктів харчування, вироблених в особистих підсобних господарствах селян. У 2002 році для м'яса і м'ясопродуктів цей показник становив 54,2 %, для молока та сиру – 69,5 %, для яєць – 82,7 %, для овочів, картоплі, грибів – 86 % [5, ст. 367].

Зменшення місткості сільського споживчого ринку також є причиною погіршення його кон'юнктури. Скорочення реальних обсягів роздрібного товарообороту, деформація його структури, зменшення кількості населення спричинили збитковість багатьох торговельних підприємств і необхідність їх закриття. Протягом 1990-2002 року кількість сільських магазинів знизилася аж на 59 %, що наочно ілюструє графік на рис. 1.

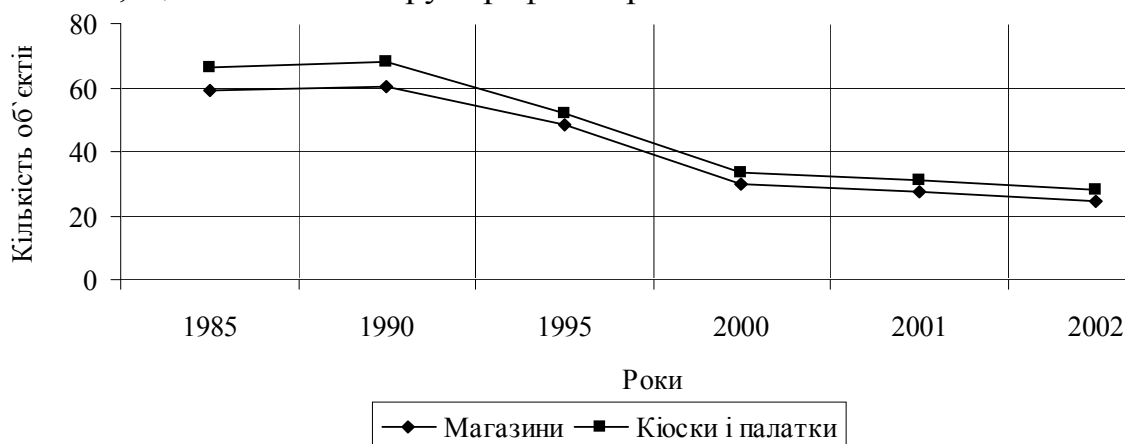

Рис. 1. Динаміка кількості об'єктів роздрібної торгівлі у сільській місцевості, тис. од.

Допоміжну роль у торговельному обслуговуванні населення відіграють кіоски, лотки, причепи, палатки, але ці торговельні суб'єкти реалізують, як правило, вузький асортимент товарів та характеризуються обмеженими можливостями його продажу.

Специфічною рисою сучасної української економіки є торгівля споживчими товарами на ринках, які у побуті називають базарами. Їх роль у задоволенні потреб населення у споживчих товарах зростає, створюючи конкуренцію для магазинної торгівлі. Офіційні дані про обсяги їх роздрібного товарообороту ймовірно занижені, бо не враховують величезних обсягів "тіньового обороту", що, звичайно, є у каналах магазинної торгівлі, але не в таких великих пропорціях, як на ринках. Тому є підстави вважати, що сьогодні на ринках реалізується приблизно стільки ж товарів, як в магазинах. При цьому незаперечним фактом є те, що значна частина ринкового обороту – це товари контрабандного і тіньового походження, фальсифіковані і низької якості, звичайним явищем постають обмани й обваження покупців, грубі порушення санітарно-гігієнічних умов [2, ст. 351].

Тіньові відносини у сфері товарного обігу зумовили деформацію внутрішнього споживчого ринку України. Сьогодні він складається з трьох нерівнозначних сегментів:

- перший сегмент включає організований ринок товарів. Він охоплює облікований товарооборот зареєстрованих роздрібних торговельних підприємств. Товарооборот у цьому сегменті становить 28,5 млрд. грн.;
- другий сегмент становить товарооборот фізичних осіб, які мають переважно дрібно-роздрібну мережу. Величина такого обороту не перевищує 3.0 млрд. грн. Крім того, у цьому сегменті зосереджені ринки у тій частині, де оборот обліковується. У цілому оборот у другому сегменті досягає близько 18 млрд. грн.;
- третій сегмент отримав назву "тіньовий сектор". Тут активну роль відіграють продовольчі та речові ринки (базари). Крім цього, цей сегмент включає незареєстровану мережу дрібно-роздрібної, пересувної і напівстаціонарної торгівлі. Його обсяги складають більше половини організованого ринку, тобто 16,5 млрд. грн. за рік [1, ст. 119].

Протягом 1991-2001 років ціни випереджували ріст доходів більш як у чотири рази, хоча має бути навпаки. У першій половині 90-их років споживчі ціни зростали шаленими темпами. Пізніше подорожчання товарів та послуг трохи сповільнилося, а у 2002 році за даними офіційної статистики вони вперше за останні десятиріччя подешевшали на 0,6 %. Динаміка споживчих цін наведена у табл. 4 [6. с.83].

Табл. 4. Індекси споживчих цін (грудень до грудня попереднього року)

	1992	1993	1994	1995	1999	2000	2001	2002
	разів				відсотків			
Індекси споживчих цін, у т.ч. на:	21,0	102,6	5,0	2,8	119,2	125,8	106,1	99,4
продовольчі товари	17,9	121,8	4,7	2,5	126,2	128,4	107,9	97,7
непродовольчі товари	21,1	112,0	4,7	2,2	110,6	108,9	100,2	101,6
послуги	35,9	92,1	8,8	5,8	111,9	131,2	105,3	103,4

Проаналізувавши сільський споживчий ринок можна назвати чинники, що визначають тенденції його розвитку. Основні і додаткові чинники відображені на рис. 2.

Для розвитку цивілізованого сільського споживчого ринку необхідним є його державно-правове регулювання. У розвинутих країнах саме держава допомагає зміцнювати зв'язки покупців, продавців та громадських організацій, гарантує якість товарів та послуг, забезпечує захист прав споживачів.

Державна політика впливу на підвищення ефективності функціонування сільського споживчого ринку сьогодні повинна включати два напрями:

- удосконалення соціальної політики на селі;
- проведення ефективної торговельної політики.

Перший напрям передбачає, насамперед, підвищення рівня грошових доходів селян шляхом справедливої оплати праці, створення для них нових робочих місць, посилення соціального захисту пенсіонерів та малозабезпечених сімей. Такі заходи стимулюватимуть зростання платоспроможного попиту жителів сіл.

Щодо другого напрямку, то необхідно наголосити, що основна частина сільських торговельних підприємств належить споживчій кооперації. Саме

тому держава повинна створити сприятливе торговельне середовище для її розвитку:

- запровадити пільги на оподаткування сільських торговельних підприємств;
- зменшити відсоток за кредити для цих підприємств;
- сприяти захисту кооперативної власності;
- захищати права та інтереси споживачів;
- здійснювати контроль за дотриманням торговельними суб'єктами вимог законодавства тощо.

Рис. 2. Чинники розвитку сільського споживчого ринку

Безумовно, підвищення рентабельності сільських торговельних підприємств залежить як від державного впливу, так і від ефективності їх власних дій. Сучасний етап розвитку ринку вимагає від них виконання таких завдань:

- неперервне реагування на зміни потреб ринку, тобто зміни в обсягах і структурі попиту споживачів, викликані порою року, модою тощо;
- врахування грошових можливостей населення села при встановленні ціни товару;
- орієнтація на продаж продуктів харчування та найнеобхідніших непродовольчих товарів;
- належний рівень культури обслуговування покупців;
- забезпечення сучасного вигляду торговельної одиниці.

Напрями розвитку і перебудови мережі роздрібної торгівлі на селі мають відповідати характеру та динаміці ринку товарів народного споживання. Розширення асортименту та зниження цін на товари в сільській місцевості може досягатися завдяки функціонуванню частини магазинів споживчої кооперації у формі спільних із сільгоспвиробниками та іншими суб'єктами підприємництва. Це дасть змогу системі не лише зменшити потребу в коштах на функціонування магазину (завдяки розподілу її між учасниками), але й додатково залучити товарні ресурси від своїх партнерів. Перспективним варто вважати розвиток таких спільних підприємств як багато профільні і комбіновані роздрібні підприємства [12, ст. 8].

Розвиток споживчого ринку в сучасних умовах неможливий без відповідного інформаційного забезпечення, формування комп'ютерних мережевих систем і нових каналів передачі інформації. Саме інформація повинна стати мірою впорядкованості та стійкості ринку. Необхідністю стає інформаційне супроводження товарів упродовж усього їхнього життєвого циклу. У перспективі доцільно використовувати такі форми продажу споживчих товарів як електронна комерція та Інтернет-торгівля [9, ст. 12].

Перспективним напрямком розвитку сільського споживчого ринку є насичення його конкурентоздатними товарами вітчизняного виробництва з одночасним зменшенням кількості імпортованих товарів. Адже така політика зменшить безробіття, забезпечить зростання доходів громадян, а в кінцевому результаті і роздрібного товарообороту.

Отже, сільський споживчий ринок у 90-их роках минулого століття перебував на етапі спаду, як і економіка в цілому. Регресивні зміни у його розвитку були, насамперед, пов'язані зі значним зменшенням обсягів виробництва споживчих товарів, падінням рівня реальних доходів громадян та стрімким зростанням цін. Сьогодні ситуація певною мірою стабілізувалася і спостерігаються хоча незначні, але все ж таки позитивні зміни у його розвитку. Для забезпечення у майбутньому його ефективного функціонування необхідно приймати і реалізовувати глибоко продумані, злагоджені та економічно вигідні рішення щодо підвищення рентабельності вітчизняного виробництва, удосконалення структури та інфраструктури цього ринку, зростання платоспроможного попиту сільського населення.

Література

1. **Анопій В.В., Гончарук Я.А.** Ринок споживчих товарів в Україні: проблеми сучасного розвитку// Економіка і прогнозування. – 2002, № 4.
2. **Бакунов О., Распопов Р.** Проблеми розвитку споживчих ринків у регіоні// Торгівля і ринок України. Тематичний зб. наук. праць з проблем торгівлі і громадського харчування. Випуск 13. Том II/ Голов. ред. О.О. Шубін. – Донецьк: Дон ДУЕТ, 2002. – 486 с.
3. **Бузгалин А.В., Колчаков А.И.** Теорія соціально-економічних трансформацій. (Прошлое, настоящее и будущее экономик "реального социализма" в глобальном постиндустриальном мире): Учеб. для студ. экон. спец-ей. – М.: ТЕИС, 2003. – 680 с.
4. **Державний** класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. – К.: Держстандарт України, 1996. – 364 с.
5. **Державний** комітет статистики України. Витрати і доходи домогосподарств України У 2002 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України). Статистичний збірник. – Київ. – 2003. – 134 с.

6. **Державний** комітет статистики України. Статистичний щорічник України за 2002 рік. – К.: Вид-во "Консультант", 2003. – 168 с.
7. **Державний** комітет статистики України. Україна у цифрах у 2003 році. – Київ. 2004. – 144 с.
8. **Економічна** енциклопедія. – К.: Наука. – 2002, т.3. – 468 с.
9. **Лагутін В.** Розвиток внутрішнього ринку в Україні: проблеми та перспективи// Вісник КНТЕУ. – 2003, № 2. – С. 136-142.
10. **Мазаракі А.А. та ін.** Економіка торговельного підприємства: Підручник для вузів. (Під ред. проф. Н.М. Ушакової). – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
11. **Михайленко О.** Роль внутрішнього ринку у соціально-економічному розвитку України// Економіка України. – 2002, № 10.
12. **Міщенко Н.Г., Міщук І.П.** Соціальні аспекти розвитку роздрібної торгівлі в Умовах трансформаційних процесів// Торгівля, комерція, підприємництво: Збірник наукових праць Львівської комерційної академії – Львів " вид-во Львівської КА". – 2002. – 248 с.
13. **Мочерний С.В.** Економічна теорія: Посібник. – К.: Вид-ий центр "Академія", 2001. – 656 с.
14. **Ринкова** економіка: теоретико-практичні проблеми становлення в Україні/ За редакцією професора Г.І. Башнянина. – К.: ІСДО, 1996. – 382 с.
15. **Шевчук О.В.** Сучасні тенденції розвитку ринку продовольчих товарів в Україні// Економіка АПК. – 2003, № 8.

УДК 634.0.61

Доц. С.І. Лебедевич, канд. екон. наук – УкрДЛТУ

ЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В КОНЦЕПЦІІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Відображено становлення концепції сталого розвитку у світі й Україні. Проаналізована роль і суть екологічного аудиту в нововведеному Законі України "Про екологічний аудит" щодо концепції сталого розвитку України.

Doc. S.I. Lebedevych – USUFWT

The role of ecology auditing in stable developments conception of Ukraine

Formation of conception of sustainable development in the world and in the Ukraine is represented. The role and essence of ecological audit in new Law of Ukraine "About an ecological audit" in regard to conception of sustainable development of Ukraine are analysed.

Наприкінці ХХ століття світова економічна криза набула катастрофічного характеру. Тотальне погіршення якості природного середовища, його деградація та виснаження природних ресурсів поставили людство на грань вимирання, зникнення людської цивілізації.

Розпочався світовий рух за досягнення сталого розвитку людського суспільства. Принцип сталого розвитку, як фундаментальний принцип господарської політики будь-якої держави сформульовано у доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища та розвитку (МКНСР), яка була подана Генеральній Асамблеї ООН: схвалена у 1987 р. [1].

"Сталий розвиток – це така господарська політика, яка забезпечує сьогодишнє задоволення розумних матеріальних потреб суспільства (з неминучим строго нормованим забрудненням навколишнього середовища і розумною експлуатацією природних ресурсів) і водночас не ставить під загрозу право майбутніх поколінь жити у здоровому середовищі і задовольняти свої потреби у природних ресурсах. Згідно з цим принципом, усі закони і всі без